

NEMZETBIZTONSÁG

Szentgáli Gergely

Csendben szolgálni

A magyar nemzetbiztonsági szektor helyzete és átalakítása 2010 és 2014 között – 2. rész¹

DOI 10.17047/HADTUD.2015.25.3-4.77

„Az már csak úgy van, hogy a vadászok szívesebben vadásznak tigrisre, mint nyúlra.”²

Petra Reski: Maffia

A kétrészes tanulmány jelen összetevőjének középpontjában a magyar nemzetbiztonsági ágazat státusza és reformja áll Orbán Viktor második kabinetjének időszakában. Tekintve, hogy a téma szinte érintetlen a szakértők részéről, célom a reformok és fontos változások bemutatása, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatokkal kapcsolatos szakirodalom gazdagítása volt.

A magyar biztonság- és védelempolitikával foglalkozó írások jelentős többsége a Magyar Honvédséget érintő kérdésekre korlátozódik. Az elmúlt politikai ciklusok biztonságot érintő értékelései döntő többségében katonapolitikai kérdéseket taglalnak, a politikai évkönyvek is (feltéve, hogy van biztonságpolitikai témával foglalkozó fejezetük) csupán a haderőreform eredményeire vagy eredménytelenségére fókuszálnak. A nemzetbiztonsági szektor ebből a szempontból még inkább elhanyagolt területnek számít, a szakmai elemzések elsősorban szűkebb (de fontos) problémaköröket vizsgálnak, míg az említett évkönyvekben is csupán a botrányokkal kapcsolatos beszámolók kapnak helyet. A kétrészes tanulmány célja, hogy áttekintse a magyar nemzetbiztonsági szektor helyzetét és az ott történt változásokat 2010 és 2014 között, a második Orbán-kormány hivatali idejére fókuszálva, ezzel is hozzájárulva a nemzetbiztonsági szakirodalomhoz. A jelenlegi (lezáró) tanulmányomban a konkrét átalakításokat veszem górcső alá.

Tanulmányom első részében a nemzetbiztonsági szolgálatok rendszerváltás utáni történelmi háttérét és gyökereit mutattam be, illetve a tárgyalt ciklushoz kapcsolódó releváns politikai és biztonságpolitikai dokumentumokat elemeztem. [Szentgáli 2015.] Világossá vált, hogy a pártpolitikai gondolkodásnak nem képezik

1 Az MHTT 2014. évi pályázatán különdíjjal elismert tanulmány második része.

2 Reski 2009. pp. 226.

kiemelt részét a nemzetbiztonsági szolgálatokat érintő elképzelések. Mindazonáltal a biztonságpolitikai dokumentumok mégis egy sok szempontból megújult és világos keretet adtak ezeknek a szervezeteknek. A folytatásban a nemzetbiztonsági szolgálatokat és az azokat közvetlenül érintő, 2010 és 2014 között történt változásokat fogom megvizsgálni.

Az Alkotmányvédelmi Hivatal

A 2010-es kormányváltás után a nemzetbiztonsági szektorban végbemenő változások – melynek intenzitását jól mutatja, hogy a ciklus alatt 16 alkalommal módosította az Országgyűlés a nemzetbiztonsági törvényt [Solti 2013. pp. 117.] – először a polgári szegmensben történtek: a Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról szóló 2010. évi XLII. törvény 3. § (5) szerint a Nemzetbiztonsági Hivatalt átnevezték Alkotmányvédelmi Hivatalra (AH). Ezzel egyidejűleg törölték a nemzetbiztonsági törvény azon passzusát, amely kizárja a belügyminisztert a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító lehetséges miniszterek köréből. Így elhárultak a jogi akadályok, és a polgári titkosszolgálatokat felügyelő tárca megszűnésével a belügyminiszter irányítása alá került az AH. [Szikinger 2014. pp. 3.] Ezzel a lépéssel a politikai elit megtörte az 1990 óta fennálló nemzetbiztonsági berendezkedés egyik fő irányvonalát, miszerint a szolgálatokat élesen el kell választani a rendőrségtől. Hetesy Zsolt doktori disszertációjában hívta fel a figyelmet az AH és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NBSZ) rendészeti irányba tolására. Érdeemes pár észrevételt idéznem tőle ezzel kapcsolatban:

- a belügyminiszter rendészetért felelős miniszterként kapja meg az AH-ra és az NBSZ-re vonatkozó jogszabály-alkotási felhatalmazást;
- az AH és az NBSZ belső biztonsági és bűnmegelőzési feladatait a Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) vette át, így az állomány ellenőrzését egy rendőri szerv végzi;
- az AH-nál és az NBSZ-nél folyó oktatási, képzési, továbbképzési és tudományos kutatás irányait a Nemzeti Védelmi Szolgálattal és a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központtal (SZBKK) hangolják össze, az Információs Hivatal (IH) és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (KNBSZ) helyett;
- az AH és az NBSZ tábornoki karának immáron rendőrségi egyenruhát kell hordaniuk az addigi honvédségi helyett. [Hetesy 2011. pp. 33.]

Véleményem szerint ez a folyamat az érintett két szolgálat morálja ellen hat. Mind-ezeken túl jogi szempontból is problémákat szül ez a helyzet, hiszen az említett két szolgálat továbbra is a nemzetbiztonsági törvény rendelkezései alá tartozik, amibe rendkívül belezavarnak a rendészeti elemek (például az, hogy a NVSZ által végzett ellenőrzés a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alapján zajlik).

További gyökeres változás volt még a Hivatal életében, hogy a terrorelhárítással kapcsolatos feladatköre (és a kapcsolódó jelentős állomány) átkerült a 2010. szeptember elsején, a 232/2010. (VIII. 19.) Korm. rendelettel megalapított Terrorelhárítási Központ (TEK) alá. [Tóth 2011. pp. 119.]

Ez a lépés zavart okozott a rendszerben, hiszen a terrorelhárítás-kérdés ebből kifolyólag nemzetbiztonságilag majdhogynem „érintetlenné” vált.³ Ez pedig nemcsak a

hazai viszonylatokban problémás, hanem részben ellehetetleníti a nemzetközi együttműködést is, tekintve, hogy a TEK nem nemzetbiztonsági szolgálat. [Kis-Benedek 2013. pp. 105.] További problémákat idéz elő a tény, miszerint a TEK nem rendelkezik nyomozati jogkörrel (a folyamat ezen részét a Nemzeti Nyomozó Iroda végzi), így a rendvédelmi szektorban betöltött szerepe sem teljes.

A ciklus alatt vezetőváltás is történt: a Hivatalt 2009-től 2011. december 16-ig Balajti László, a NBSZ korábbi főigazgatója vezette, akit Göbölös László, az NBSZ Információ Feldolgozó Igazgatóságának vezetője váltott megbízott főigazgatóként.⁴ Végleges kinevezése 2012. július elsejétől volt hatályos.⁵

A Hivatal költségvetésének alakulását az 1. táblázatban foglaltam össze:

1. táblázat

Az Alkotmányvédelmi Hivatal éves költségvetése, 2010–2014 (Md Ft)

2010	2011	2012	2013	2014
8,1	7,4	7	7	7,1

(Forrás: törvények az éves központi költségvetésről)

A KNBSZ mellett az AH az egyetlen szolgálat, amelynek csökkent a költségvetése a ciklus alatt.⁶ A költségvetés csökkenésére nincsen hivatalos magyarázat, ellenében a katonai szolgálattal, ahol az összevonásból és az alapvetően is deklarált politikai célból ered ez a folyamat. Vélhetően a terror-elhárítási feladatok kikerülésével hozható összefüggésbe a pénzügyi adatok romlása.

Látható, hogy az elmúlt ciklusban az AH jelentős súlyvesztésen ment keresztül, figyelve a feladatelvonásokat és a pénzügyi keret csökkentését. Ugyanakkor az elhárítási feladatok ellátására továbbra is égető szükség van, így a Hivatal megerősítése fontos feladat kell, hogy legyen a jövőben.

Az Információs Hivatal

A nemzetbiztonsági szolgálatok közül a második Orbán-kormány hivatali ideje alatt az Információs Hivatalnak (IH) jutott a legnagyobb „reflektorfény”, amely sajnos jelen esetben sem a szakmai párbeszédnek, hanem az irányítási rendszer átalakításával kapcsolatos politikai csatározásoknak engedett csupán teret.

3 Az IH és a KNBSZ továbbra is rendelkezik terror-felderítési feladatokkal, ez azonban nem pótolja a polgári elhárítás ez irányú munkáját. Ez az állapot szemben áll a nemzetközi gyakorlattal. Itt érdemes megjegyezni, hogy a TEK költségvetése felülmúlja a szolgálatokét: 2014-ben 12,4 milliárd forintból gazdálkodhatott a Központ.

4 Göbölös Lászlót 2015. március 31-ei hatállyal mentették fel, a megbízott vezető Földes Gyula, az AH korábbi főigazgató-helyettese lett.

5 A miniszterelnök 72/2012. (VI. 15.) ME határozata az Alkotmányvédelmi Hivatal főigazgatójának kinevezéséről.

6 A 2014-es előirányzott összeg még tovább csökkent 2014 júliusában, amikor Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter utasítására 2 milliárd 726 millió forintot zároltak a Belügyminisztériumnál, amiből 400 millió forintnyi összeg hárult az Alkotmányvédelmi Hivatalra.

Az IH irányításáért felelős miniszter személye a 2010-es választások után rövid ideig bizonytalan volt. A kezdeti tervek szerint az elhárítással együtt a belügyminiszterhez került volna, azonban a túlzott hatalomkoncentráció miatt – a brit modell mintájára – a külügyminiszter kapta meg ezt a feladatot. Ez a döntés különösen hasznosnak bizonyult hazánk féléves, az Európai Unió Tanácsának elnöksége alatt (2011. január 1. – június 30.). A ciklus felénél újabb váltás történt: az egyes törvényeknek a polgári hírszerzési tevékenység irányításával kapcsolatos módosításáról szóló 2012. évi XCVI. törvény és a kapcsolódó kormányrendelet⁷ az IH irányítását 2012. szeptember elsejével a miniszterelnök közvetlen hatáskörébe utalta, aki Lázár Jánost, a Miniszterelnökséget vezető államtitkárt jelölte ki erre a feladatra. Az államtitkár munkáját Kádár Andrea Beatrix helyettes államtitkár által vezetett Nemzetbiztonsági Iroda segítette.

Hasonlóan az Alkotmányvédelmi Hivatalhoz, az Információs Hivatalnál is történt vezetőváltás: 2012. szeptember 14-ei hatállyal Pásztor István, a KNBSZ korábbi főigazgató-helyettese lett az IH új főigazgatója,⁸ aki a 2010. augusztus 16-a óta hivatalban lévő Pető Tibort váltotta.

Az új irányítás (hangsúlyjaiban) új feladatokkal is járt. Lázár János az IH jövőbeni egyik legfontosabb feladatának nevezte az ország pénzügyi stabilitását fenyegető információk felderítését. Azon túl, hogy a Hivatal összegyűjti és elemzi az ország gazdaságát érintő információkat (állami kötvénypiac helyzete, magyar stratégiai nagyvállalatok iránti nemzetközi érdeklődés stb.), egyben figyelemmel követi a nemzetközi pénzügyi átalakulásokat is, ezzel is elősegítve a gazdasági válsággócok sikeres elkerülését. A gazdaságbiztonsággal egy időben az energiabiztonság kérdése is az IH egyik elsősorú feladatává vált. Ezen feladatok ellátásában fontos partner lesz a jövőben az AH. [Hetesy 2011. pp. 34.] Mindezekkel együtt napirendre került a Hivatal technikai fejlesztése és létszámkeretének növelése.

A 2. táblázat számaiból jól látható, hogy a 2012-es felügyeletváltás után jelentősen megugrott a szervezet költségvetése, összhangban az IH kibővülő feladatrendszerével és növekvő személyi állományával.

2. táblázat

Az Információs Hivatal éves költségvetése, 2010–2014 (Md Ft)

2010	2011	2012	2013	2014
6,7	8,2	7,7	10,1	11,1

(Forrás: törvények az éves központi költségvetésről)

A 2010 óta tartó pénzügyi növekedés nemcsak a Hivatal bővülő portfóliója miatt volt fontos, hanem az alapvető feladatok ellátása tekintetében is. Pető Tibor, az IH volt főigazgatója, 2010. augusztusi, főigazgató-jelöltként történő, a Nemzetbiztonsági

7 A Kormány 162/2012. (VII. 19.) Korm. rendelete az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet módosításáról.

8 A miniszterelnök 110/2012. (IX. 14.) ME határozata az Információs Hivatal főigazgatójának kinevezéséről.

Bizottság előtti meghallgatásán arról beszélt, hogy a forráshiány a működésképtelenség szélére sodorta a Hivatalt. Ma már, a 2014-es költségvetést figyelembe véve, az IH a második legnagyobb pénzügyi kerettel gazdálkodó szolgálat az NBSZ után.⁹

A Miniszterelnökség deklarált célja, miszerint az IH szerepét meg kell erősíteni a nemzetbiztonsági szektorban, a jobb finanszírozási keretek és bővülő struktúrán túl, komoly ellenőrzési/elszámolási környezetet teremtett. Ennek egyik eredménye a 2013. december 31-ei kormányrendelet,¹⁰ amely szabályozza a Hivatal munkatársainak teljesítményértékelését. A rendelet értelmében évente egyszer a feletteseknek értékelniük kell a beosztottaikat, míg a főigazgatót a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter értékeli. A jogszabály a munkatársak esetében hét, míg a vezetők esetében tíz értékelendő kompetenciát határoz meg.

Az elmúlt ciklusban az IH egyértelmű megerősödése figyelhető meg, amely nem csak a politikai vezetés preferenciáját mutatta meg, hanem az átalakuló biztonsági környezet változásából fakadó igényeket is megvilágította (lásd ukrán válság).

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NBSZ) a legfiatalabb, legnagyobb költségvetéssel rendelkező és tevékenységében a legösszetettebb nemzetbiztonsági szolgálat. [Boda 2012. pp. 124.] Az NBSZ, mint technikai kiszolgáló szerv, egyedülálló jelenség a világon, mondhatni a „magyar modell” megtestesítője a nemzetbiztonsági szolgálatok vonatkozásában, amely a látszat ellenére nem azonos az amerikai Nemzetbiztonsági Ügynökség (National Security Agency) által betöltött szereppel. [Solti 2015. pp. 53–54.] A 2010 és 2014 közötti időszakban, a politikai viták tekintetében a leginkább háttérben maradó szereplő maradt, sem botrányok, sem komoly átalakítások nem érintették.

Néhány változás azonban itt is történt. Példának okáért, kibővült a titkos információgyűjtő eszközök és módszerek megrendelésére jogosult szervezetek köre: a 2011. január elsejei hatállyal létrehozott Nemzeti Védelmi Szolgálattal (NVSZ),¹¹ illetve a már tárgyalt Terrorelhárítási Központtal együtt immáron nyolc szervezett alkotja a megrendelői kört. A maradék hat szervezet változatlanul az alábbi: az ügyészség, a rendőrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, illetve a polgári és katonai nemzetbiztonsági szolgálatok. A szakszolgálat irányába továbbra is a bűnüldöző szervek felől érkezik a legtöbb megkeresés. [Boda 2013. pp. 56.]

Főigazgatói tekintetben, 2010. július elsejei hatállyal Boda József vette át Dobokay Gábortól, a Nemzetbiztonsági Hivatal korábbi főigazgatójától az NBSZ

9 2015-ben az IH költségvetése tovább nőtt, 11,8 milliárd forintra.

10 A Kormány 552/2013. (XII. 31.) Korm. rendelete az Információs Hivatal hivatásos állománya teljesítményértékelésének ajánlott elemeiről, a teljesítményértékelés elemeinek alkalmazásához kapcsolódó eljárási szabályokról, a minősítés rendjéről és a szervezeti teljesítményértékelésről.

11 Kormány 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelete a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról.

vezetését.¹² A jelenleg hivatalban lévő főigazgató, Szabó Hedvig, 2014. augusztus elsejei hatállyal vezeti a Szakszolgálatot.¹³

Új feladatként jelent meg a kormányzati kibervédelmi központ üzemeltetése. A 2013. július elseje óta működő Kormányzati Eseménykezelő Központot (GovCERT-Hungary) az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvény hozta létre, feladat- és hatáskörét pedig a vonatkozó kormányrendelet¹⁴ szabta meg, amely egyben a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatot jelölte meg üzemeltetőként.

A CERT¹⁵ koncepciója 1988-ban jelent meg a Carnegie Mellon Egyetemen, az Egyesült Államokban. A lényege egy szakértőkből álló csoport létrehozása azzal a feladattal, hogy elássák a nemzeti hálózatok felügyeletét és valós idejű védelmét (real-time defense). [Szentgáli 2013a. pp. 296.] A CERT-ek azóta számos esetben kormányzati incidenskezelő központként működnek, aktív részvevőjeként az elsődleges védelmi vonalnak.

A főigazgató technikai és támogató helyettesének közvetlen alárendeltségében működő központ az elektronikus információbiztonsági törvény 2015 júliusi módosításával a kormányzati incidenskezelés fő szervévé vált, amely az újonnan megalapított szektorális (a polgári, illetve a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok keretei között működő) és a kritikus infrastruktúrák védelméért felelős incidenskezelő központokkal együttműködésben végzi a feladatát.

Ahogy már említettem, az NBSZ dolgozik a legnagyobb költségvetéssel a szolgálatok között. Ez a keret a ciklus alatt végig kiegyensúlyozott volt, míg 2014-ben nagy ugrás figyelhető meg. Az összesített adatokért lásd a 3. táblázatot.

3. táblázat

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat éves költségvetése, 2010–2014 (Md Ft)

2010	2011	2012	2013	2014
15,5	15,7	15,3	15,3	17,7

(Forrás: törvények az éves központi költségvetésről)

A kiemelkedő költségvetést alapvetően két dolog indokolja: a titkos információgyűjtés mindig is rendkívül költségigényes tevékenység volt és vélhetően a jövőben is az marad. Továbbá a megrendelők köre és annak bővülése az, amely döntően meghatározza a pénzügyi keretet. Figyelembe véve, hogy immáron nyolc szerv jogosult igénybe venni az NBSZ szolgáltatását, továbbá maga a szakszolgálat is új feladatot

12 A miniszterelnök 55/2010. (VII.8.) ME határozata a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatójának kinevezéséről.

13 A miniszterelnök 99/2014. (VII. 31.) ME határozata a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatójának kinevezéséről és miniszterelnöki határozat visszavonásáról.

14 A Kormány 233/2013. (VI. 30.) Korm. rendelete az elektronikus információs rendszerek kormányzati eseménykezelő központjának, ágazati eseménykezelő központjainak, valamint a létfontosságú rendszerek és létesítmények eseménykezelő központja feladat- és hatásköréről.

15 Számítástechnikai Sürgősségi Reagáló Egység (Computer Emergency Response Team – CERT).

kapott (GovCERT üzemeltetése), mindenképpen indokolt és elvárt a magas költségvetés jövőbeni megtartása. Mindezek mellett a szolgálat igyekszik egyéb, pályázati forrásokból is finanszírozni a saját működését.

2010 ősze óta létezik a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Etikai Kódexe [NBSZ 2010.], amelyet minden új belépő dolgozó kézhez kap. [Boda 2012. pp. 129.] A kiadvány célja, hogy iránytűként szolgáljon az állomány új tagjai számára és bemutassa a Szakszolgálattal szemben megfogalmazott fokozott etikai elvárásokat és magatartási formákat.

2011-ben alkották meg a teljes állomány bevonásával az NBSZ jövőképét bemutató dokumentumot, amelyet évente kell felülvizsgálni. [NBSZ 2011.] Az abban olvasottak szerint az NBSZ az alábbi jövőbeni célokat kívánja elérni:

- speciális szakértelme és szakértői tudása alapján a titkosszolgálati eszközök és módszerek, valamint a különleges titkosszolgálati eszközök alkalmazásának megkerülhetetlen központi bázisává válik;
- a nemzetközi szervezetek, külföldi és belföldi nemzetbiztonsági és rendvédelmi partnerek vezetői számára értékes szakmai együttműködő partnerre válik;
- a párhuzamosságok elkerülése érdekében teljes mértékben átveszi a szakterületén a nemzetközi együttműködéssel kapcsolatos feladatokat;
- nagyobb befolyásra tesz szert a NATO-ban és az EU-ban folyó speciális titkosszolgálati és szakértői tevékenységekre;
- a különleges nyelvi és nemzetbiztonsági informatikai oktatás bázisává válik a szakterület vezetői és szakértői számára;
- a szakterületén a jövőkutatás, a fejlesztés és újítás központja lesz;
- szakmai centrumként – nemzetközi és hazai viszonylatban – a szakértői képzésben és a vezetők technikai képzésében tátongó úrt tölti be;
- kiszolgálja a megrendelő szervek speciális taktikai képzési igényeit;
- megmarad önálló költségvetési és gazdálkodási szervként;
- nemzetközileg is elismert, hatékony intézménnyé válik.

Érdemes visszautalniom a Hetesy Zsolt által megvilágított, az Alkotmányvédelmi Hivatal taglaló alfejezetnél citált „rendészesítés” folyamatára. [Vö. Solti 2015. pp. 55.] A 2012-ben megjelent NBSZ Stratégiában a következőt olvashatjuk: „Az NBSZ a rendvédelmi szervek körébe tartozó – kormányzati tájékoztató tevékenységet nem folytató – nemzetbiztonsági szolgálat.” [NBSZ 2012. pp. 1.] Ez a kijelentés hibrid felfogást takar. Az alapvető megközelítés szerint a nemzetbiztonsági szolgálatok és a rendvédelmi szervek két különálló csoportot alkotnak. A Belügyminisztériumba átkerült irányítás már önmagában véget vetett az irányítástechnikai elkülönítésnek. Az idézett dokumentum pedig azt mutatja, hogy az NBSZ nemzetbiztonsági szolgálatként tekint önmagára, de mindezt nem elkülönülve, egységben a többi szolgálattal, hanem a rendvédelmi szervekhez tartozóan. Bár a megfogalmazás („rendvédelmi szervek köre”) eléggé homályos, mégis, ha a hagyományos megközelítést (rendvédelem és nemzetbiztonság különállását) fogadjuk el, akkor önmagának ellentmondóvá válik. Ez a felfogás megjelenik a már tárgyalt jövőképben is, ahol az NBSZ polgári nemzetbiztonsági szervként, illetve országos hatáskörrel, illetékességgel rendelkező szolgáltató rendvédelmi szervként definiálja önmagát. [NBSZ 2011. pp. 3.]

Ahogy azt már a bevezetőben is említettem, a tárgyalt ciklusban a szakszolgálat kimaradt a politikai botrányok és viták keresztútjából, továbbá az irányításbeli változások és szolid feladatköri bővülésen túl, nem történtek komoly átalakítások. A bemutatott dokumentumok azonban jól mutatják, hogy az állandó munkavégzés mellett, az NBSZ komoly hangsúlyt fektetett az önmaga megújulását célzó irányelvek és elvárások lefektetésére is.

A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat

A magyar nemzetbiztonsági szektor vizsgálatakor elmondható, hogy a legnagyobb változások a katonai szegmensben történtek: a módosított 1995. évi CXXV. Törvény¹⁶ rendelkezései, illetve a részletes HM utasítás¹⁷ alapján, 2011 decemberében kezdetét vette – ellentétben a Fidesz 2006-os álláspontjával, és összhangban a 2007-es kormányzati elképzeléssel – a két katonai nemzetbiztonsági szolgálat összevonása. [Hetesy 2011. pp. 23.]

2012. január elsején, a Katonai Felderítő Hivatal (KFH) és a Katonai Biztonsági Hivatal (KBH) összeolvadásával létrejött a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (KNBSZ), amelynek teljes szervezeti kiépülése 2012. április 30-án zárult le. [Kovács 2013. pp. 88.]

Technikailag az integráció – figyelembe véve az idézett minisztériumi utasítást – a KFH alapító okiratának módosításával és a szervezet átnevezésével, illetve a KBH beolvasztásával történt meg.¹⁸ A szolgálatot Kovács József vezeti, akit 2011. december elseji hatállyal nevezett ki a miniszterelnök a KFH főigazgatójává, egyben megbízva a két szervezet integrációjának katonai feladataival.¹⁹

A KNBSZ ellenőrzése is az eddigi gyakorlat szerint zajlik: a kormány továbbra is a honvédelmi miniszter útján irányítja a szolgálatot és írásban szabja meg aktuális feladatait. A KNBSZ főigazgatója köteles évente legalább egyszer beszámolni a szolgálat tevékenységéről mindkét érintett (honvédelmi és rendészeti, illetve nemzetbiztonsági) országgyűlési bizottság előtt.

A feladatok tekintetében két új elemmel bővült a szolgálat tevékenységének köre. Az első feladat a kibervédelmi képesség kialakítása és az ezzel kapcsolatos információk összegyűjtése,²⁰ amely elengedhetetlen az információs társadalmak korában. Ez az új képesség két nagyobb területre osztható fel: egy rendszerfelügyeleti helyettes

16 2011. évi CLXXI. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény módosításáról.

17 A honvédelmi miniszter 128/2011. (XII. 2.) HM utasítása a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok összevonásával kapcsolatos egyes feladatokról.

18 Elsőre csupán jogtechnikai kérdésnek tűnhet, hogy a Katonai Felderítő Hivatalba olvadt be a Katonai Biztonsági Hivatal, mégis azt gondolom, hogy ez a lépés a jelenlegi (szak)politikai vezetés azon gondolkodását mutatja (összhangban a NATO felfogásával), amely a hírszerzés primátusát hangsúlyozza. Rácz Lajos és Bebesi Zoltán így írnak erről egyik tanulmányukban (2013), a módosított nemzetbiztonsági törvény vizsgálatakor: „A bekezdésenként csoportosított feladatok első szava (felfedi, felderíti, megszerzi) mindenhol a hírszerzésre utal. Csak azt lehet elhárítani, amit felderítettünk. Ezt az alapvető felismerést tükrözi az a bator intézkedés, ami a KBH megszüntetésében és szervezeti egységei beolvasztásában, a KFH jogfolytonosságának fenntartásában nyilvánult meg (a KNBSZ keretei között).”

19 A miniszterelnök 105/2011. (XII. 1.) ME határozata a Katonai Felderítő Hivatal főigazgatójának kinevezéséről.

s szolgálatra (figyelő-jelentő tevékenység) és egy készenléti szolgálatra (beavatkozó tevékenység). Magyarán a szolgálat elsődleges feladata a honvédségi szervek és hálózatok védelme. [Szentgáli 2013b. pp. 81.] Ahogyan az a honvédelmi tárca 2015-ös feladatait taglaló miniszteri utasításából²¹ kiderül, a KNBSZ célja az, hogy az eseménykezelési képességen túl a kibertérből érkező információk megszerzésére is nagyobb hangsúlyt fektessen. Ahogyan azt a határozat 36. pontja írja: „A honvédelmi szervezetek 2015. évi fő feladatai: [...] a KNBSZ a kibertérből származó információszerző képesség – Cyber Intelligence, CybInt – és a honvédelmi ágazati informatikai biztonsági eseménykezelő képesség – Computer Incident Response Capability, MilCIRC, a későbbiekben Military Computer Emergency Response Team, MilCERT – kialakítására vonatkozó fejlesztéseinek folytatása [...]”

Mindenképpen hasznos a honvédelmi tárca azon törekvése, miszerint elkezdtek felkészíteni a Magyar Honvédséget a kibertérből érkező fenyegetések kezelésére, hiszen a NATO már a 2012-es chicagói csúcstalálkozóján kinyilvánította, hogy a kibervédelem alapvető katonai képességnek számít a modern hadviselés korában. [Szentgáli 2013c. pp. 87.] Ennek a felkészítésnek az első lépése volt a Nemzeti Katonai Stratégia elfogadása és azon keresztül a kibervédelem stratégiai szinten történő prioritizálása. Ezt követte a szándék valóságba való átültetése, a 2013. szeptember 30-án elfogadott MH Kibervédelmi Szakmai Konceptió²² adoptálása. Ezek rendkívül fontos lépések egy olyan korban, ahol legalább 30 ország rendelkezik támadó kiberképességekkel és az ahhoz kapcsolódó doktrínákkal és még ugyanennyi ország rendelkezik ezekkel a képességekkel, vonatkozó doktrína nélkül. [Inkster 2014. pp. 57.] Mind a politikai, mind a katonai vezetőknek fel kell ismerniük (és el kell fogadniuk) azt a tényt, hogy a neves brit hadtörténész, John Keegan szavai, miszerint „a háború nem intellektuális, hanem brutálisan fizikai természetű tevékenység”, többé már nem érvényesek. [Keegan 2005. pp. 636.]

A Szolgálat második új feladata a Honvédelmi Minisztérium, a Honvéd Vezérkar és a Magyar Honvédség állományának kifogástalan életvitel-ellenőrzése lett. [Kovács 2013. pp. 90.]

A politikai vezetők által megfogalmazott költségtakarékosságra vonatkozó igényt²³ is sikerült teljesíteni, ahogyan azt a 4. táblázat számai is mutatják.

20 A nemzetbiztonsági törvény vonatkozó bekezdése értelmében: „A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat [...] g) információkat gyűjt a honvédelmi érdeket veszélyeztető kiber-tevékenységről és szervezetekről, biztosítja a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium, valamint a Honvéd Vezérkar információvédelmi tervező munkájához szükséges információkat [...]”

21 A honvédelmi miniszter 85/2014. (XII. 23.) HM utasítása a honvédelmi szervezetek 2015. évi fő célkitűzéseinek és fő feladatainak, valamint a 2016–2017. évi tevékenysége fő irányainak meghatározásáról.

22 A honvédelmi miniszter 60/2013. (IX. 30.) HM utasítása a Magyar Honvédség Kibervédelmi Szakmai Konceptiójának kiadásáról.

23 A rendszerváltás óta jellemző tendencia, hogy szakpolitikai területek közül elsősorban a honvédelemnek kell folyamatosan kevesebb pénzből gazdálkodnia. Ennek egyik következménye, hogy a minisztérium saját magán, illetve az alárendelt szervein próbál meg tovább takarékoskodni a működési feltételek biztosítása érdekében. Ezt a folyamatot a 2008-as pénzügyi világválság csak tovább erősítette, tekintve, hogy a politikai döntéshozók gondolkodásmódja szerint onnan kell lecsípni, ahol „nem fáj” és ami a társadalom számára is elfogadható, hiszen „a katonai költségvetés befagyasztása nem vált ki komolyabb szakmai-társadalmi ellenállást.” [Kern 2010. pp. 58-59.] Így végeredményben a megszorítások potenciális célpontja a védelmi költségvetés lett. [Kiss 2012. pp. 195.]

A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat éves költségvetése, 2010–2014 (Md Ft)

	2010	2011	2012	2013	2014
Katonai Biztonsági Hivatal	2,5	2,8	–	–	–
Katonai Felderítő Hivatal	9,2	9,5	–	–	–
Összesen	11,7	12,3	–	–	–
Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat	–	–	10,3	10,2	10,3

(Forrás: törvények az éves központi költségvetésről)

A szervezeti és vezetési egyesítés és az abból adódó kevesebb vezető és objektum lehetővé tette, hogy kevesebb pénzből tudjon gazdálkodni a szolgálat. S bár érzékelhető költségcsökkenés látható, azonban a szervezet költségvetése kiegyensúlyozott tendenciát mutat mind az összevonás előtt, mind az összevonás után.

Véleményem szerint, szakmai szempontból a területi alapú összevonás, azaz a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat létrehozása helyes döntés volt, tekintve, hogy:

- a katonai nemzetbiztonsági tevékenység a hírszerző és elhárító feladatrendszer egységesített vezetése és koordinációja miatt hatékonyabbá vált, így eredményesebben képes kielégíteni a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar információigényét;
- az összevonás következtében megszűntek a párhuzamosságok és felgyorsult az információáramlás, a két terület közös munkájával egyértelműen nagyobb szakmai tudás halmozódik fel a szervezeten belül;
- a válságkezelő műveletekkel kapcsolatos feladatok (műveletben lévő katonáink hírszerző és biztonságvédelmi támogatása) terén a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok rendelkeznek megfelelő tapasztalattal és kapcsolatrendszerrel, így ezen kihívások kezelése a katonai szegmensen belül történt fúzióval nem sérült;²⁴
- a válságkezelésben való szerepvállalás a polgári és katonai fúziót nem tűri el, műveleti területen a katonai szolgálatok veszik át a polgári feladatait – ezt az európai uniós és NATO-s szövetségi szabályozások is megkövetelik; [Horváth 2007. pp. 95.]
- a katonai nemzetbiztonsági tevékenység az összevonással költségtakarékosabbá vált.

24 A válságkezelő műveletben részvevő katonáink hírszerző és biztonságvédelmi támogatása rendkívül összetett feladat, amelyet kizárólag a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok képesek ellátni. Minderről a feladatrendszerrel lásd Magyar 2013. Az ezzel kapcsolatos feladatokra röviden a tanulmányom első részében már megvizsgált Nemzeti Katonai Stratégia 77. pontja is kitér: „A válságok előrejelzésében, a katonai műveletekhez szükséges információk megszerzésében, elemzésében és értékelésében, valamint a válságkörzetekben szolgálatot teljesítő katonák biztonsága érdekében fokozottan szükség van a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat hatékony tevékenységére. Feladata teljesítése során a Szolgálatnak képesnek kell lennie az együttműködésre a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség szerveivel, a hazai társszolgálatokkal, a NATO és az EU hírszerző és elhárító elemeivel, valamint a kölcsönösségi elv alapján a külföldi nemzetbiztonsági szolgálatokkal.”

Következtetések

A globális biztonságpolitikai trendeket figyelve, az alábbi három terület megerősödésével számolhatunk az elkövetkezendő években: *különleges műveleti erők* rendszeres alkalmazása, összhangban az aszimmetrikus hadviselés megerősödésével; *kibertámadások* növekvő száma, állami (hadsereg szintű) szereplők megjelenése és állandósulása a kibertérben; illetve a rohamosan növekvő információigényből fakadóan a *nemzetbiztonsági szolgálatok* szerepének felértékelődése. Ezek a jelek már napjainkban is elég világosan látszanak, ahogyan az is, hogy sok „átfedés” van közöttük.²⁵ Mindhárom területet egy dolog köt össze: az információ központi szerepe. Tény, hogy az információ értéke a jövőben csak felértékelődni fog, így a nemzetbiztonsági szolgálatok különleges eszközrendszere és munkája továbbra is elengedhetetlen lesz a politikai döntések meghozatalához, Magyarország szuverenitásának, alkotmányos rendjének védelméhez és a nemzeti érdekek érvényesítéséhez.

Visszaulva az aszimmetrikus hadviselésre, az Ukrajnában zajló hibrid háború²⁶ rávilágított arra, hogy a hírszerző szolgálatoknak is fel kell készülniük új típusú megközelítések adaptálására. Porkoláb Imre szerint „... az ukrajnai helyzet bebizonyította, hogy a hibrid hadviselési forma alkalmazásával jelentősen lecsökken az előrejelzés ideje (vagy akár felderíthetetlenné is válhatnak), amelyből következtetni lehet, hogy a hírszerző szervek fókusza nem megfelelő. Ugyanakkor a politikai vezetésnek sincs elegendő ideje arra, hogy konszenzusos fellépést eszközöljön ki, záros határidőn belül. A válaszreakció kalibrálásának tekintetében elmondható, hogy a hibrid típusú fenyegetésekkel szemben egy teljesen másfajta szemlélet és hozzáállás szükséges a legfelsőbb vezetés részéről, amely jelentősen befolyásolja az alkalmazott erők tevékenységét.” [Porkoláb 2014b. pp. 58.] Véleménye szerint a (katonai) hírszerző szolgálatoknak nemcsak katonai, hanem emberi dimenzióban is gondolkodniuk kell, a befolyásolhatóság érdekében értelmezve a konfliktusban érintett lakosság kulturális hátterét, továbbá hatékonyabbá kell tenniük az információáramlást a szervezeten belül.²⁷ Tény, hogy a jelenleg is tartó válság tapasztalatait az Információs Hivatalnak és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatnak egyaránt fel kell dolgoznia.

2015 áprilisában az Országgyűlés megszavazta, hogy hazánk egy kontingenssel vegyen részt az Iszlám Állam elleni harcban.²⁸ Ez a szerepvállalás egyaránt érinti a hírszerzést és az elhárítást is. Irakban a KNBSZ és az IH feladata lesz, hogy a szükséges információkat biztosítsa a hadműveleti és politikai vezetés számára, itthon pedig az AH, karöltve a KNBSZ-szel kell, hogy felderítse a lehetséges fenyegetéseket.

25 Jó példa erre az Iszlám Állam vezetői ellen bevetett, és már az iraki háborúban is alkalmazott Task Force Black, amelynek tagjait a brit különleges műveleti erők (SAS) és nemzetbiztonsági szolgálatok (MI5 és MI6), illetve amerikai partnereik (Delta Force, Seal Team 6 és CIA) adják.

26 A hibrid hadviselés lényege, hogy egy időben alkalmazza a politikai/diplomáciai, információs (pszichológiai, illetve kiberhadviselés), katonai és gazdasági erőt. A fogalmat Philip M. Breedlove amerikai tábornok, a NATO európai erőinek főparancsnoka vezette be a köztudatba. Egy ilyen konfliktusban a hagyományos és az irreguláris erők integrált alkalmazása figyelhető meg. [Porkoláb 2014a. pp. 6.]

27 Vö. Porkoláb 2014c. pp. 71–72.

28 Az Országgyűlés 17/2015. (IV. 17.) OGY határozata a Magyar Honvédségnek az Iszlám Állam elnevezésű terrorszervezet elleni nemzetközi fellépésben való részvételéről

Magyarországon nem él jelentős létszámú muszlim közösség, és körükben sem jellemző a vallási radikalizmus, hazánk jelenleg nem célpontja az iszlám terrorizmusnak. Az európai önkéntes iszlamista harcosok kis számban, tranzitállamként használhatják ugyan Magyarországot, de tény, hogy ez komoly közvetlen fenyegetést nem jelent az országra. Potenciális fenyegetettséget a nyugat-balkáni régióban terjedő iszlám szélsőséges eszmék jelentenek, pontosabban az a tény, hogy több száz, e régióból származó muszlim harcol az iraki vagy a szíriai hadszíntéren az Iszlám Állam soraiban, ezért fontos, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok továbbra is éberek maradjanak.

Jól látható, hogy a reformok elsődlegesen a szervezetrendszer és az irányítás átalakítására, leginkább a szolgálatok összevonására koncentráltak, a politikai viták fókuszában szinte kivétel nélkül a szolgálatok száma állt, mélyreható reformgondolatok ritkán jelentek meg. Meg kell azonban jegyezni, hogy az ezzel kapcsolatos elképzelések a ciklus alatt – figyelve a sokszor a nagyobb nyilvánosságot el sem érő „szakpolitikai vitákat” – többször változtak, számos alkalommal minden szakmai alapot nélkülözve. Ez a bizonytalanság (amely például az Információs Hivatalt érintette a 2014-es választások idején)²⁹ – ahogyan azt Hetesy Zsolt is megjegyzi – károsan hat az állomány moráljára és szakmai munkavégzésére, továbbá a társadalmi elfogadottságot sem erősíti. [Hetesy 2013. pp. 24.]

A szolgálatok közötti együttműködés erősítése lesz az egyik legfontosabb feladat a jövőben, mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban. Az új típusú biztonsági kihívások (pl. illegális migráció, kiberbiztonság) közös jellemzője, hogy országokon átívelőek, így a partnerszolgálatokkal fenntartott jó kapcsolat elengedhetetlen eleme kell, hogy legyen minden magyar nemzetbiztonsági szolgálat napi gyakorlatának. Hazai tekintetben szintén hasonló a helyzet, a hárompólusú (három tárcát érintő) irányítás alatt lévő szolgálatok rá vannak kényszerítve a folyamatos kommunikációra. Sajnálatos módon ebből a széttagoaltságból ered az a rossz szervezeti modell, amelyet a magyar szolgálatok követnek: Kis-Benedek József szerint a hazai viszonyok konkuráló jellegűek, azaz a nemzetbiztonsági szolgálatok egymással versenyeznek, ki teszi le előbb az információt az asztalra. Ez a hozzáállás azonban kontraproduktív, hiszen az említett biztonsági környezet és az abból eredő kihívások miatt, egyértelműen az együttműködő szervezeti modell a leghatékonyabb és egyben legszükségesebb. Jó példa minderre az amerikai hírszerző közösség (intelligence community), amelynek alapeleme és létszükséglete a kooperáció. [Kis-Benedek 2013. pp. 104.]

A hárompólusú irányításból eredő problémákra igyekszik választ adni a miniszterelnök által irányított Nemzetbiztonsági Kabinet, és az azt támogató, a titkos

29 Bár 2012-ben az Információs Hivatal átkerült a Külügyminisztériumtól a Miniszterelnökséget vezető államtitkár irányítása alá, a választások után nem volt teljesen biztos, hogy ott is marad, a sajtóban arról cikkeztek, hogy átkerül a belügyminiszter irányítása alá. A bizonytalanságot végül Lázár János miniszter-jelöltként történő, 2014. június 4-ei, a Nemzetbiztonsági Bizottság előtt tett meghallgatásakor oszlatta el, mondván, hogy „rossz döntésnek bizonyult, hogy az IH-t eredetileg a Külügyminisztérium felügyelete alá sorolták be.” Hozzátette, hogy „egy ország miniszterelnökének már nemzetközi portfóliója van, ezért is indokolt, hogy az összkormányzati munka irányításért felelős Miniszterelnökség felügyelete alá tartozzon a belföldi és a minél szélesebb körű külföldi információszerezés.”

információgyűjtéssel foglalkozó szervek vezetőiből álló Nemzetbiztonsági Munkacsoport,³⁰ amelyek a kormányzati koordináció (amely nem egyenlő a szolgálatok közti napi szintű együttműködéssel) elsődleges fórumai. Bár a három helyre történő jelentésből adódó anomáliákat nem küszöböli ki teljes mértékben, de lehetőséget teremt egy egységesebb kormányzati kommunikációra és hatékonyabb feladat-szabásra. Ugyanakkor hozzá kell tennem, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatainak jelentős része kormányzati ciklusokon átívelő, stratégiai jelleggel bíró tevékenység, a kormányzati döntések megalapozását támogató hírszerzési jelentések készítése csak részben töltik ki a szolgálatok feladatrendszerét.

A politikai elit gondolkodásmódját vizsgálva elmondható – ahogyan azt már részben kifejtettem –, hogy a hírszerzés elsőbbséget élvez az elhárítással szemben, legalábbis az AH relatív súlyvesztése, a KBH a KFH-ba történő integrálása, illetve az IH jelentős megerősödése erre enged következtetni. Ez nem azt jelenti, hogy összevonás várható a polgári szegmensben is, de tény, hogy a második Orbán-kormány hivatali ideje alatt a mérleg a hírszerzés oldalára billent.

Tanulmányom első részében is megvilágítottam, hogy összességében a szolgálatokról alkotott kép az elmúlt negyedszázadban alapvetően nem változott. [Vö. Rolington 2015. pp. 39.] Ahogyan azt a hírszerzés egykori ezredese kiválóan megfogalmazta: *„A magyar titkosszolgálatok történetének legutóbbi két évtizedében a belső környezet (»szükség van rájuk, de még szakmai kompetenciájukat sem bizonyították előttünk«) több szellemi erőt kötött le, mint amennyit a mindenkori információszerzési feladatok végrehajtására itthon és külföldön összpontosítani tudtak. Magyarországon a titkosszolgálatok munkájának alaptételévé vált, hogy a szakmai siker bel- és külpolitika-függő! [...] A nemzet biztonságáról kialakítandó konszenzus hiányában ez valószínűleg a jövőben is így marad.”* [Novák 2013. pp. 49.]

Végezetül le kell szögezmem, hogy az 1995-ös nemzetbiztonsági törvény elfogadásán kívül eddig az összes jelentős reformkísérlet elbukott a rendszerváltás óta. Ezzel szemben a tárgyalt időszakban, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat létrehozásával megtörtént az első igazi átalakítás, ami komoly eredmény. Bár továbbra is számos problémával küzd a rendszer, kétségtelen, hogy sok apró sikeres lépés történt a pozitív elmozdulás felé, továbbá a 2014. június 6-án megalakult harmadik Orbán-kormánynak megvan a lehetősége és eszköze arra, hogy a megkezdett folyamatokat továbbvigye. Feladat maradt bőven, példának okáért, szükséges és üdvözlendő lenne a nemzetbiztonsági stratégia kidolgozása.

Mihail Bulgakov *Morfium* című művét így kezdi: *„Régóta megfigyelték már az okos emberek, hogy a boldogság olyan, mint az egészség: amíg megvan, észre sem veszed.”* Ugyanez igaz a biztonságra is, amely olyan, mint a levegő: jelenléte fel sem tűnik, hiányát azonban hamar megérezzük. A nemzetbiztonsági szervek láthatatlan munkájára, csendes szolgálatára minden államnak szüksége van, hogy a biztonság érzete továbbra is természetes maradjon.

30 A Kormány 1308/2011. (IX. 6.) Korm. határozata a Nemzetbiztonsági Kabinettről.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Boda József (2012): *A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat helye és szerepe a rendvédelemben*. Pécs.
In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII*. Magyar Hadtudományi Társaság, pp. 113–130.
- Boda József (2013): *A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat helye és szerepe a titkos információgyűjtés rendszerében*. Hadtudomány. 2013/1–2. pp. 41–61.
- Hetesy Zsolt (2011): *A titkos felderítés*. PhD értekezés. PTE-ÁJK, Pécs.
- Horváth Pál (2007): *A katonai nemzetbiztonsági szolgálatok helye, szerepe, feladatai a válságkezelő műveletek során*. PhD értekezés. ZMNE, Budapest.
- Inkster, Nigel (2014): *The Snowden Revelations: Myths and Misapprehensions*. Survival. 2014/1. pp. 51–59.
- Keegan, John (2005): *A háborús felderítés. Az ellenség megismerése Napóleontól az al-Kaidáig*. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Kern Tamás (2010): *A 2011-es védelmi költségvetés a gazdasági stabilizáció fogságában*. Nemzet és Biztonság. 2010/10. pp. 52–59.
- Kis-Benedek József (2013): *A nemzetbiztonsági szolgálatok együttműködése*. Hadtudomány. 2013/1–2. pp. 100–114.
- Kiss Petra (2012): *Európai haderők a hanyatlás útján. A 2008-as gazdasági válság hatása a védelmi szférára*. Szakmai Szemle. 2012/3–4. pp. 194–213.
- Kovács József (2013): *A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat az egyesülés után*. Hadtudomány. 2013/1–2. pp. 87–90.
- Magyar István (2013): *A katonai hírszerzés és elhárítás feladatai a haderő válságkezelő műveletekben történő részvételének támogatásában*. Hadtudomány. 2013/1–2. pp. 94–97.
- NBSZ (2010): *A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Etikai Kódexe*. Budapest, 2010.
- NBSZ (2011): *A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat jövőképe*. Budapest, 2011.
- NBSZ (2012): *A Nemzetbiztonsági Szolgálat stratégiája*. Budapest, 2012.
- Novák András (2013): *Kémes ügyek, avagy akcióban a magyar titkosszolgálatok*. H.C.L. Ipari és Innovációs Kft., Budapest.
- Porkoláb Imre (2014a): *A hadviseléssel kapcsolatos elméletek és elvek változása napjaink konfliktusainak tükrében*. Honvédségi Szemle, 2014/6. pp. 6-14.
- Porkoláb Imre (2014b): *A hadviselés adaptációja: harc az emberi elméért*. Hadtudományi Szemle. 2014/3. pp. 57–69.
- Porkoláb Imre (2014c): *A különleges műveleti erők és a hírszerzés újszerű alkalmazása az aszimmetrikus fenyegetések kezelése során*. Felderítő Szemle. 2014/2. pp. 65–73.
- Rácz Lajos – Bebesi Zoltán (2013): *A nemzetbiztonsági oktatás tartalmi és formai változásai az NKE megalakulását követően*. Hadtudomány. 2013/1. elektronikus szám.
- Reski, Petra (2009): *Maffia*. Partvonal Könyvkiadó, Budapest.
- Rolington, Alfred: *Hírszerzés a 21. században. A mozaikmódszer*. Budapest, 2015. Antall József Tudásközpont
- Solti István (2013): *A nemzetbiztonsági célú titkos információgyűjtés változásai*. Szakmai Szemle. 2013/1. pp. 114–125.
- Solti István (2015): *National security services in Hungary*. Nemzetbiztonsági Szemle. 2015/Special Issue. pp. 49–59.
- Szentgáli Gergely (2013a): *Az Európai Unió kiberbiztonsági törekvései és szervezetei II*. Hadmérnök. 2013/1. pp. 295–305.
- Szentgáli Gergely (2013b): *A magyar kibervédelem anatómiai képe*. Felderítő Szemle. 2013/3. pp. 74–89.
- Szentgáli Gergely (2013c): *The NATO Policy on Cyber Defence: The Road so Far*. Academic and Applied Research in Public Management Science. 2013/1. pp. 83–91.
- Szentgáli Gergely (2015): *Csendben szolgálni. A magyar nemzetbiztonsági szektor helyzete és reformja 2010 és 2014 között. 1. rész*. Hadtudomány. 2015/1–2. pp. 44–56.
- Szikinger István (2014): *A rendőrségre és a titkosszolgálatokra vonatkozó szabályozás változásai 2010-től napjainkig*. MTA Law Working Papers. 2014/48.
- Tóth Csaba Mihály (2011): *Az együttműködés, mint az új kihívások hatására fokozódó követelmény a nemzetbiztonsági szférában*. Felderítő Szemle. 2011/3. pp. 114–122.